

Становище

за дисертационния труд на **Диляна Филипова**

Лицето между *чутото* и *видяното* – изпълнение и изпълване на Бого-човешката драма

за присъждане на образователната и научна степен **Доктор**
в професионално направление *3.1. Социология, антропология и науки
за културата*

по научната специалност *Теория и история на културата. Теория на
религиите*

от проф. дфн Владимир Градев

Дисертационният труд „Лицето между *чутото* и *видяното* – изпълнение и изпълване на Бого-човешката драма” на Диляна Филипова си поставя за цел да представи цялостно и да анализира критично категориите *лице* и *драма* в тяхното философско и религиозно, културно и художествено измерение. Работата очертава детайлно картата на изследвания проблем и успешно съчетава и прилага в една мултидисциплинарна перспектива конкретния философски, антропологичен, културологичен и естетически анализ.

Като научен ръководител на докторантурата на Диляна Филипова, държа да отбележа, че предложеният за защита текст се основава на повече от три години самостоятелна и интензивна работа, чийто резултат оценявам изключително високо. Дисертацията е с обем от 260 с. в четири големи глави, увод и заключение. Библиографията около 160 заглавия, повечето от които са на английски и френски език. Разглеждането на използваната литература е обстойно задълбочено и Диляна Филипова добре проследява изграждането и развитието на персоналистичния подход

във философията на 20 век, който е и основен метод на нейното собствено изследване. За процедурата ще отбележа, че двете публикации са по темата на дисертацията, авторефератът е направен според изискванията и отразява точно съдържанието на работата.

По време на своята докторантура Диляна Филипова систематично овладяла различни сфери, в които разглежда проблематиката на лицето и историческите и идейните контексти, които са ги направили възможни, проникна навътре, както добре се вижда от предложения за защита текст, в техните проблематики и предизвикателства. Бих искал специално да изтъкна не просто вниманието, точността и добросъвестността, но и проникновеността, с която Диляна Филипова разглежда и дискутира схващанията на Бубер и Левинас, на Пикар, Балтазар и Лоски, нейните основни автори, които са подложени на внимателен анализ, като същевременно са ситуирани в техния специфичен идеен и религиозен контекст. Следва да се изтъкне, че Диляна Филипова въвежда за първи път, доколкото ми е известно в нашата философска и хуманитарна мисъл творчеството и идеите на Макс Пикар. Тя прави и първият по-задълбочен анализ на основни идеи от *Теодраматиката* на Ханс Урс фон Балтазар, най-големият модерен католически теолог и един от ярките мислители на 20 век. Характерен за нея е стремежът да стимулира, чрез цялостното и органично, на места и критично, представяне на различните позиции, активното отношение на читателя, който се оказва сам въвлечен в една жива дискусия. Така Диляна Филипова излага с научна добросъвестност един от заплетените философски проблеми през последния век като същевременно предлага своя интерпретация и перспектива, особено с разглеждането на лицето като „волята-за-обръщане-към”, което позволява изучаваната от нея проблематика се схване в нова светлина.

На основата на внимателното проследяване на историческите преобразувания на схващането за лицето, дисертантката анализира различните страни на отношението *лице - драма*, като се стреми, внимателно и оразмерено, да ги организира в единно цяло. Тя разкрива съществени философско-антропологични и религиозни измерения на „лицето“, като при това обръща специално внимание на местата и ролите, на смислите и стойностите, в които то се явява и в съвременното изкуство чрез излагането и анализирането на работите, пърформанси и инсталации, на двойките артисти: Абрамович – Улай; Виола – Перов; Икам – Флери.

Безспорно, работата на Диляна Филипова осветлява задълбочено и оригинално проблематиката на „лицето“ и „драмата“ в съвременната мисъл и изкуство и с това тя има несъмнен приносен характер. Представената за защита дисертация е богата на проблеми и теми, и ясно показва, че и в съвременната, видимо секуларизирана и „разомагьосана“ култура, нашето *лице* все тъй ни въвлича в голямата Бого-човешка драма на този свят. Изследването на Диляна Филипова недвусмислено показва нейната ерудиция и широта на изследователския хоризонт, способността ѝ за самостоятелно мислене и новаторство. За това аз категорично ще гласувам за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на Диляна Петрова Филипова, което, на основата на представената за защита дисертация, съм уверен, че ще направят и другите уважаеми членове на нашата комисия.

11 Декември 2016

Владимир ГРАДЕВ